

2.2.2. Kriterieanalyser og pris- og lønkorrektion

Udvalget har – bl.a. med udgangspunkt i AKF's Københavnerrapport – foretaget en række analyser af mulige nye udgiftsbehovskriterier.

På grundlag heraf anbefales det, at kriteriet »antal fuldtidsledige« indgår i udligningen for både amtskommuner og kommuner, at kriteriet »kvinders erhvervsfrekvens« (herunder uddannelsessøgende) indgår i udligningen for primærkommunerne, samt at kriteriet »beregnet dødelighed« indgår i udligningen for amtskommunerne, idet vægten for kriteriet »antal enlige ældre« samtidig bør nedsættes. Endelig anbefales det, at der sker en nuancering af udgiftsbehovsopgørelsen på kontanthjælpsområdet, således at antal 17–39 årige erstattes af et beregnet antal kontanthjælpsmodtagere.

Også kriteriet »antal ikke-forsikrede ledige« overvejes. Udvalget finder imidlertid, at opgørelsen af denne størrelse er så usikker, at den ikke lader sig anvende som grundlag for tilskudsudmålingen.

Herudover anbefaler udvalget, at opgørelsen af udgiftsbehov og beskatningsgrundlag korrigeres for regionale forskelle i lønningerne, registreret i stedtillægssatserne. Det påpeges dog, at dette reelt indebærer en ændring af udligningsniveauet, som må vurderes byrdefordelmæssigt.

Udvalget drøfter, om der også bør korrigeres for de regionale prisdifferencer, som stedtillægssatserne formodes at afspejle. Det fremhæves imidlertid, at der ikke for øjeblikket foreligger et fuldt tilfredsstillende statistisk grundlag for en sådan korrektion.

Udvalget har i et regneeksempel illustreret virkningerne af, at de beregnede lønvariationer indgår med en vægt på ca. 60 pct.

2.2.3. Omlægning af de sociale refusioner

I betænkningen beregnes de byrdefordelmæssige konsekvenser af en omlægning af de sociale refusioner.

Det påpeges desuden, at de byrdefordelmæssige ændringer vil kunne begrænses, hvis der samtidig med omlægningen af refusionerne indføres korrektion for regionale lønsforskelle og foretages en forhøjelse af det sociale kriteriums vægt.

2.3. Regeringens overvejelser

Det er regeringens opfattelse, at afviklingen af de sociale refusioner ikke i sig selv bør føre til ændringer i byrdefordelingen mellem kommunerne.

Regeringen finder derfor, at der samtidig med omlægningen af refusionerne bør gennemføres sådanne ændringer af tilskuds- og udligningssystemet, at byrdefordelingsvirkningerne bliver så små og så få som muligt.

Derfor foreslås det for det første, at der ved tilskudsberegningen korrigeres for regionale forskelle i lønniveauet for (amts)kommunalt ansatte, i praksis ved at regionale forskelle i lønniveauet indgår med en vægt på 60 pct. i beregningen af beskatningsgrundlag og tilskud/tilsvar. Denne ændring modvirker det tab, hovedstadskommunerne ellers ville få på refusionsomlægningen.

For det andet foreslås det eksisterende sociale kriterium i den primærkommunale udligning forhøjet med 5 pct., og der foreslås indført to nye sociale kriterier (fuldtidsledige og kvinders erhvervsfrekvens) hver med vægten 2,5 pct. Herudover foreslås en mere nuanceret opgørelse af udgiftsbehovet på kontanthjælpsområdet ved en aldersmæssig sammenvejning af befolkningen i den enkelte kommune med de aldersbetingede »klientrater« på landsplan.

Udligningen vil herved tage hensyn til forskelle i arbejdsløshed og i antallet af kvinder på arbejdsmarkedet.

Efter forslaget vil de sociale kriterier få en samlet vægt på 20 pct., hvilket indebærer, at udligningssystemet tager et betydeligt hensyn til de sociale betingede udgiftsbehov, som især findes i de større byer, jfr. bl.a. AKF's Københavnerrapport. Som følge af denne forhøjelse vil der i fremtiden være knyttet ganske store beløb til hver enkelt enhed af kriterierne »antal børn af enlige forsørgere« og »ældre, utidssvarende boliger og nyere udlejningsboliger«. Vægtene for disse kriterier kan derfor vanskeligt forhøjes yderligere, idet der ved en sådan vægtforhøjelse kunne opstå en risiko for, at den enkelte kommune ville finde det kommunaløkonomisk fordelagtigt af spekulere i en forøgelse af de pågældende kriterier.

For det tredje foreslås der indført et nyt socialt kriterium (dødelighed) i den amtskommunale udligning. AKF's Københavnerrapport har påvist den samme statistiske sammenhæng mellem dødelighed og sygehusudgifterne som mellem »antal enlige ældre« og sygehusudgifterne.

»Beregnet dødelighed« foreslås derfor indført som nyt kriterium med vægten 5 pct., idet vægten for kriteriet »antal enlige ældre« samtidigt foreslås nedsat med 2,5 pct. Dette er begrundet med, at »enlige ældre« overvejende tage sigte på at kompensere for de forskelle i udgifter til sygehuse m.v.,